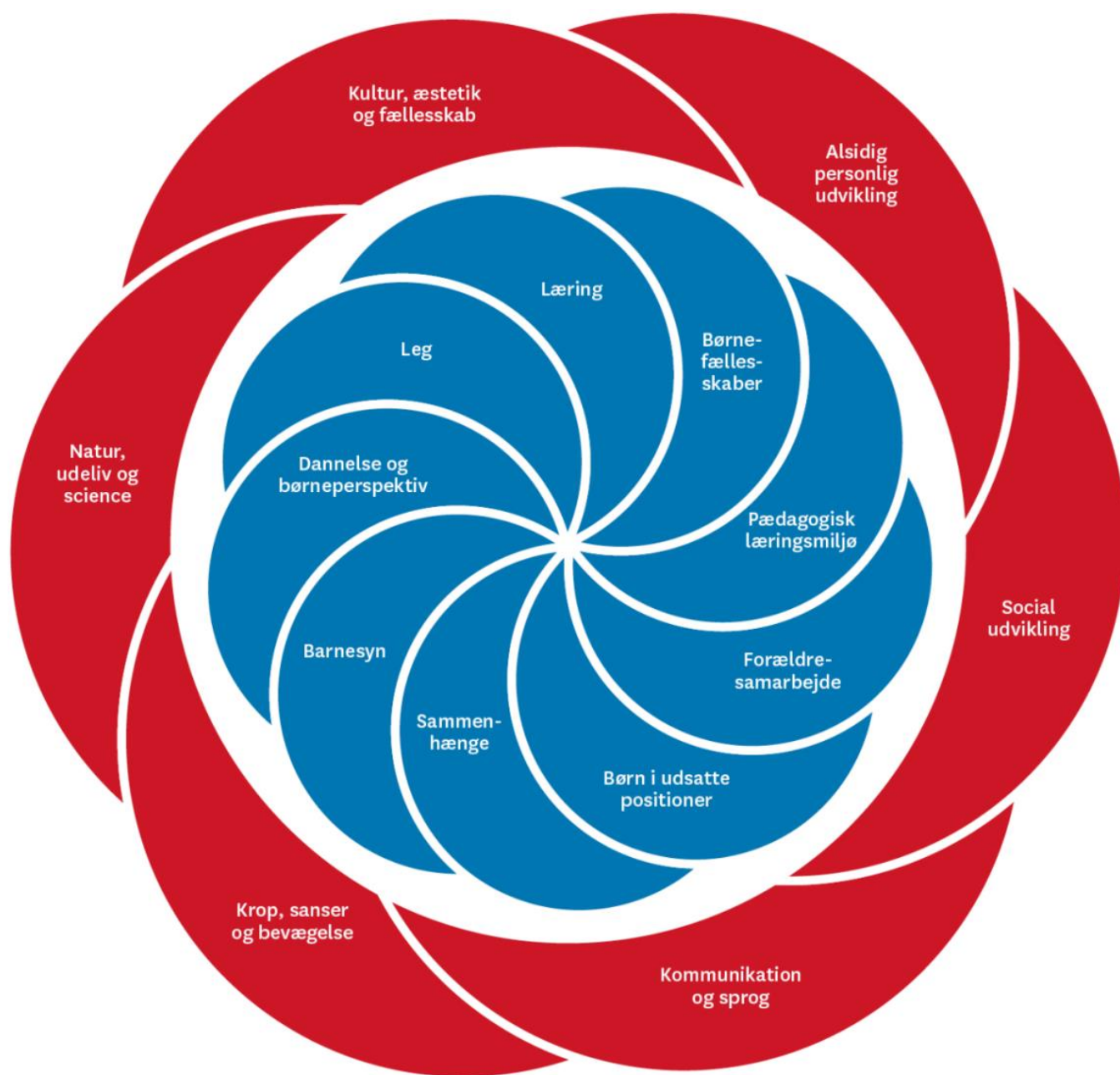

Pædagogisk Læreplan

for Børnehuset Stengården

Indhold

Indledning.....	3
Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	4
Praktiske oplysninger.....	5
Det pædagogiske grundlag	7
Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	8
Pædagogisk læringsmiljø.....	9
Samarbejde med forældre om børns læring	10
Børn i udsatte positioner	11
.....	12
Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)	12
De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål.....	14
Praksisfortælling fra vuggestuen:	16
Social udvikling	18
Kommunikation og sprog.....	21
.....	24
Kultur, æstetik og fællesskab.....	30
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	33
Inddragelse af lokalsamfundet (udarbejdes områdevis)	33
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (udarbejdes af den enkelte daginstitution)	34
Værktøjskasse	36

Figur 1 Læreplansblomsten *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold*. (Børne- og socialministeriet, 2018)

Egedal Kommunes skabelon for den pædagogiske læreplan er udarbejdet på baggrund af:

- *Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge, LBK nr. 176 af 25/02/2019*
- *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer, BEK nr 968 af 28/06/2018*
- *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold (Børne- og socialministeriet, 2018)*
- *Skabelon til pædagogisk læreplan (Børne- og socialministeriet og Danmark Evalueringsinstitut, 2019)*

Indledning

Alle dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv, efter dagtilbudslovens § 7.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde, og den er et redskab til at skabe en fælles retning for det pædagogiske arbejde og samtidig sikre, at der arbejdes bevidst med pædagogik hele dagen i alle dagtilbud. Den pædagogiske læreplan er dynamisk og bruges til udvikling af pædagogisk praksis.

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, læreplanstemaerne og læringsmål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Det pædagogiske grundlag består af ni elementer:

- *Barnesyn*
- *Dannelse og børneperspektiv*
- *Leg*
- *Læring*
- *Børnefællesskaber*
- *Pædagogisk læringsmiljø*
- *Forældresamarbejde*
- *Børn i udsatte positioner*
- *Sammenhæng til børnehaveklassen*

Nogle elementer, eksempelvis barnesyn, skal altid være til stede, mens andre elementer, som eksempelvis sammenhæng til børnehaveklassen, kan være mere til stede i nogle sammenhæng end andre.

Der er seks læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop sanser og bevægelse
5. Natur udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Læreplanstemaerne afspejler den brede læringsforståelse, som er i dagtilbuddene.

Der er fastsat to læringsmål for hvert læreplanstema. Disse udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, samtidig med at der sættes en fælles retning for det pædagogiske arbejde.

Den pædagogiske læreplan indeholder pædagogiske refleksioner og retningsgivende eksempler på, hvordan dagtilbuddene arbejder med at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Organiseringen af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Planlægning af det pædagogiske arbejde tager afsæt i dagtilbudslovens § 8-10. Alle daginstitutioner og dagplejen skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år og for børnegruppen i alderen fra 3 år og frem til skolestart. Hvis børnene er organiseret i andre aldersgrupper, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af denne organisering. Den pædagogiske læreplan skal evalueres mindst hvert andet år.

Udfyldelse af læreplansskabelonen

Denne pædagogiske læreplan er delt i to.

I første del beskrives det *pædagogiske grundlag*. Her beskrives med korte pædagogiske refleksioner, hvordan det enkelte dagtilbudsområde arbejder med det pædagogiske grundlag, og hvordan de enkelte elementer omsættes i området. Denne del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i området.

Den anden del af den pædagogiske læreplan fokuserer på *de seks læreplanstemaer og de 12 læringsmål*, og den tager afsæt i

det pædagogiske grundlag. Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer, og det skal fremgå, hvordan det understøtter læringsmålene. Til dette kan der eksempelvis anvendes praksisfortællinger som pædagogisk redskab. Anden del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i den enkelte daginstitution.

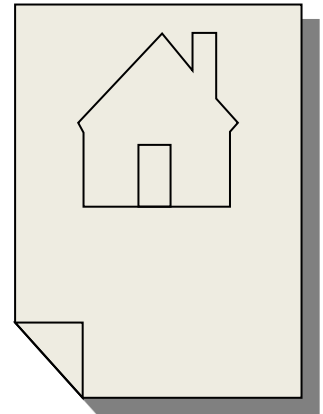
Herudover beskrives til sidst i den pædagogiske læreplan, hvordan der arbejdes med inddragelse af lokalsamfundet og børnemiljøet.

Nationale krav til den pædagogiske læreplan

Det gælder for både det pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne samt de 12 læringsmål, at indholdet er nationalt fastsat og beskrevet i *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold* (Børne- og Socialministeriet 2018) og i *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold og i seks læreplanstemaer* (2018).

Du kan finde relevante links i værktøjskassen på side 20.

Praktiske oplysninger

Kort beskrivelse af området og den enkelte daginstitution

- *Området*
- *Hvor ligger institutionen? (adresse)*
- *Hvor mange børn?*
- *Hvor mange medarbejdere?*
- *Frokostordning?*
- *Åbningstider?*
- *Hvilken børnegruppe læreplanen gælder for.*

Område Stenløse er et ud af 4 områder i Egedal kommune. Område Stenløse består af 10 børnehuse, specialtilbuddet Hyldeblomsten, Egedals dagpleje og 6 ressourcepædagoger.

Område Stenløse:

- Boelholm
- Degnebakken
- Havrevænget
- Blåmejsen
- Mælkevejen
- Kildeholm
- Stengården
- Vandfaldet
- Eventyrhuset
- Bækkegården
- Dagplejen
- Hyldeblomsten
- Ressourceteamet

Børnehuset Stengården er en del af Område Stenløse.

Vi er et lille hus med nærvær og genkendelige struktur. Vi har pt. 41 børn indmeldt fordelt på 3 stuer. Der er 9 medarbejdere samt vores køkkenmedarbejder, der dagligt står for tilberedningen af vores frokostordning.

Vi er centralt beliggende i Ølstykke nær grønne områder som Kildesø og et stort stisystem, der byder på mange turmuligheder, der understøtter arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan.

Vi ligger ved siden af Distriktsskole Stenløse, afd. Stengårdsskolen samt SFO og klub.

Adresse:

Børnehuset Stengården

Stengårds Plads 6A

3650 Ølstykke

Åbningstider: Mandag til torsdag 6.30-17.00, fredag 6.30-16.00

Læreplanen er gældende for alle børnegrupper i Børnehuset Stengården.

Der er under hvert læreplanstema indsat en praksisfortælling fra hhv. vuggestue og børnehave for at give et indblik i, hvordan arbejdet med læreplanstemaet kommer til udtryk i hhv. vuggestue og børnehave.

Det pædagogiske grundlag

Det pædagogiske grundlag består af ni forskellige elementer, som danner grundlaget for, hvordan der arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle vores dagtilbud.

Først beskrives elementerne børnesyn, dannelse og børneperspektiv leg, læring og børnefællesskaber, dernæst beskrives det pædagogiske læringsmiljø og til sidst beskrives arbejdet med forældresamarbejde, børn i udsatte positioner og sammenhængen til børnehaveklassen.

Det pædagogiske grundlag beskrives områdevis.

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Barnesyn

Vi arbejder på at skabe en tryk og udviklende hverdag for børnene, hvor vi tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone samt lærer det at være en naturlig del af fællesskabet. I vores pædagogiske praksis tilstræber vi at have:

- **En anerkendende tilgang** til barnet. Vi er nærværende og møder barnet, hvor det er.
- **Et resourcesyn**, hvor vi har fokus på barnets styrkesider og bruger dem i udviklingen af barnets svagere sider samt at være **inkluderende**, hvor vi forebygger, at barnet kommer i en udsat position
- **Et læringssyn**, hvor vi arbejder med den styrkede læreplan, hvor fokus er på trivsel, udvikling, læring og dannelse.

I område Stenløse arbejder vi ud fra følgende kerneopgave:

Vi skal gennem samskabende relationer skabe de bedst mulige rammer for et godt og udviklende børneliv.

Dannelse og Børneperspektivet

Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i den daglige pædagogiske praksis, så børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det dannende indhold skal være meningsfuldt, udfordre barnet og være afsat for børnenes måder at begribe og handle på i en digitaliseret og global verden. Vi skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som det pædagogiske personale er ansvarligt for at skabe.

Leg, Læring og Børnefællesskaber

Igennem voksenstruktur arbejdes der med at skabe lege og læringsmiljøer udsprunget af barnets perspektiv.

Læringen ses forankret, når barnet kan anvende de strategier, redskaber og det pædagogiske personales intenderede læring i de børneinitierede lege. Det er i disse lege, at børnene bearbejder ny læring. Fx når et barn inviterer nye børn med i en allerede igangværende leg, hvor de tillærte redskaber anvendes.

Det er det pædagogiske personales opgave at tilgodese allerede eksisterende fællesskaber og sætte rammer for andre fællesskaber igennem leg og læring.

Pædagogisk læringsmiljø

Med udgangspunkt i følgende situationer tages afsæt i alle de pædagogiske grundlags øvrige elementer:

- leg
- planlagte vokseninitierede aktiviteter
- spontane aktiviteter
- børneinitierede aktiviteter
- daglige rutiner

Fælles for alle læringsmiljøer er der fokus på det pædagogiske personales rolle gennem hele dagen. Der skal sættes tydelige og genkendelige rammer for de daglige rutiner, hvilket afspejles i organisering af voksenorden, der tilgodeser det enkelte barns samt børnegruppens behov for guidning og støtte.

Vi anvender ICDP (International Child Development programme) som redskab til at være tydelige og ansvarstagede i vores relation med børnene. Det er altid det pædagogiske personales ansvar, at relationen er betydningsfuld for det enkelte barn, så barnet dermed har de bedst mulige forudsætninger for at modtage læring samt være en del af fællesskabet. Vi anvender ICDP, når vi understøtter relationen imellem børnene samt barn-voksen relationen.

Det pædagogiske personale skal indrette og vedligeholde fysiske læringsmiljøer, der fremmer og motiverer børneinitierede lege og aktiviteter samt være opmærksom på egen rolle i at sikre børns deltagelsesmuligheder.

Det er en forudsætning, at:

- Der er en professionel afstemning af dagens gøremål
- Faglige og didaktiske overvejelser igennem hele dagen
- ICDP anvendes som metode til at justere sig ift. barnets initiativ
- Der er en tydelig voksenorden, der skaber mulighed for nærvær, som understøtter barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse
- Der er en faglig dialog om, hvordan de 6 læreplanstemaer bringes i spil i de forskellige læringsmiljøer igennem hele dagen.

Samarbejde med forældre om børns læring

Igennem samskabende relationer styrkes det tværprofessionelle samarbejde med forældre omkring børnene. Relationen bygger på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om det enkelte barns og børnegruppens trivsel, udvikling, læring og dannelse. Som pædagogisk personale justerer vi os i forhold til den enkelte familie, så vi herved sikrer, at det enkelte barn får de bedst mulige rammer for udvikling.

Samarbejdet med forældrene om det enkelte barn:

Samarbejdet med forældrene starter, når forældrene kontakter institutionen allerede før barnets start. Det pædagogiske personale har ansvar for, at forældrene føler sig velkomne og trygge. Dette sker ved at sikre en god kommunikation fra start. Der kan evt. tilbydes en overleverings- og/eller opstartssamtale for herigennem at sikre den bedst mulige start i dagtilbuddet.

Igennem den daglige kontakt med forældrene opbygger vi den nødvendige tillid. To gange årligt udarbejdes trivselsvurderinger på barnet, hvor forældre bliver inddraget, hvis vurderingen giver anledning hertil.

Der udarbejdes sprogvurderinger i 3-års alderen, inden skolestart samt når det skønnes nødvendigt. Forældre inddrages i både gennemførelse samt resultat. Eksterne samarbejdspartnere kontaktes i samarbejde med forældre, såfremt sprogvurderingen giver anledning til det.

Det pædagogiske personale bruger Family/AULA til at lægge inspiration og materiale op om vores pædagogiske praksis og eventuelle temaer. Herved inddrages forældrene, så de får mulighed for at bidrage til understøttelse af barnets trivsel og læring.

Samarbejdet med forældrene om børnegruppen:

Et positivt forældresamarbejde har en afgørende betydning for trivslen i børnegruppen. Det skaber vi rammerne om ved løbende at inddrage dem i børnegruppens trivsel og udvikling på forældremøder, i forældreråd samt i sociale arrangementer.

Det er vigtigt at tænke forældreinddragelse ind i vores pædagogiske læringsmiljø. Vi skal være nysgerrige på deres viden, perspektiver og evt. erhverv eller fritidsinteresser, som kan bidrage til et varieret læringsmiljø. Fx brandmand, operasanger, sygeplejerske, lastbilchauffør eller lystfisker.

Børn i udsatte positioner

Alle børns muligheder for deltagelse i fællesskabet sikres ved at det pædagogiske personale omkring børnene er bevidste om og justerer sig i forhold til hvilke børn, der er til stede samt hvilke forudsætninger, det enkelte barn har for deltagelse.

Igennem kontinuerlig refleksion og evaluering i forhold til den aktuelle børnegruppe, justeres den pædagogiske praksis for herigennem at sikre at denne er tilpasset børnegruppen.

Det pædagogiske personale er opmærksomme på dynamikken i gruppen og det enkelte barns ressourcer. Vi anvender ICDP, der er en relations- og ressourcerorienteret pædagogik, som giver os et fælles pædagogisk sprog. I ICDP er det altid det pædagogiske personale, der har ansvaret for den gode relation.

Vi samarbejder løbende med psykolog og logopæd, som kan give os sparring på pædagogiske udfordringer.

Det pædagogiske personale møder forberedt, og har planlagt dagen, så den tager højde for og involverer børn i udsatte positioner. Herved fremmes udviklingsmulighederne for barnet og børnegruppen.

Det enkelte dagtilbud arbejder med rutinepædagogik, der skaber en tydelig og genkendelig struktur til gavn for både det enkelte barn og børnegruppen.

I Egedal kommune arbejder vi med tidlig forebyggende indsats. Det pædagogiske personale indgår i et tværprofessionelt samarbejde med bl.a. psykolog, logopæd, sagsbehandler og sundhedsplejersken. Inddragende netværksmøder anvendes til at understøtte samarbejdet med barnets forældre og øvrige netværk.

I område Stenløse har vi 5 ressourcepædagoger, som i samarbejde med forældre og dagtilbud i en periode kan understøtte børn med særlige behov. Ressourceforløb visiteres tre gange årligt.

Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)

I område Stenløse arbejder vi året forinden skolestart med storebørns gruppen, så den gode sammenhæng og overgang sikres mellem dagtilbud og skole.

Det pædagogiske personale arbejder hen imod at gøre barnet skoleparat. Vi arbejder målrettet med at forberede barnet på at kunne indgå i et børnefællesskab ved at have særlig fokus på den sociale, den alsidige personlige samt den sproglige udvikling, da det giver robuste børn, der har de bedste forudsætninger for at kunne indgå i læringsmiljøet i skoleregi.

I planlægningen af projekter og aktiviteter anvender vi indsamlet data fra fx sprogvurderinger og trivselsvurderinger.

Det pædagogiske grundlag og de øvrige læreplanstemaer i den styrkede læreplan understøtter arbejdet med storebørns gruppen.

I efteråret deltager repræsentanter fra det pædagogiske personale i fælles informationsmøde i Distriktsskole Stenløse for at understøtte den gode overgang mellem dagtilbud og SFO/skole.

I løbet af efteråret udarbejder det pædagogiske personale overleveringsskemaer på det enkelte barn for at sikre videndeling. Efterfølgende bliver alle forældre tilbudt en samtale i dagtilbuddet med henblik på at understøtte barnets videre udvikling frem mod skolestart. Hvis det skønnes nødvendigt tilbydes også en overleveringssamtale med deltagelse af repræsentanter fra SFO og skole.

Vi har flere faste traditioner og aktiviteter i løbet af børnenes sidste år i dagtilbuddet:

- børnenes dag, hvor storebørnsgrupperne fra alle institutioner mødes
- besøg på SFO'ernes legepladser
- besøg i SFO, når børnene er skoleplaceret

I Område Stenløse har vi indgået et samarbejde med Distriktsskole Stenløse, hvor vi når det er muligt udlåner personale til MiniSFO for at sikre den gode overgang mellem børnehave og SFO/skole.

Vores erfaring er, at børnene profiterer af at have en kendt voksen med i den første tid. Når personalet vender tilbage til dagtilbuddet er det ofte med ny viden, som kvalificerer vores videre arbejde med børnenes udvikling, læring og dannelse.

Vi arbejder kontinuerligt med yderligere udvikling af samarbejdet mellem Distriktsskole Stenløse og områdets dagtilbud ved zonemøder i ledergruppen på tværs af dagtilbud og skole. Pædagogerne inviteres ad hoc ind i udviklingsarbejdet.

De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål

Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Der er fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. Målene udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Denne del udarbejdes af den enkelte daginstitution.

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for alsidig personlig udvikling.

I Børnehuset arbejder vi med temaet på følgende måde:

I Stengården vægter vi, at børnene så vidt muligt er i små grupper igennem dagen, da vi her som pædagogisk personale bedst muligt kan understøtte børnenes udvikling. Vi kan være tæt på til at guide og støtte børnene, når noget er svært samt understøtte børnenes muligheder for at indgå i læringssituationer. Vi lægger vægt på, at det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes muligheder for at udvise omsorg og empati for hinanden. Et læringsmiljø hvor børnene øver sig i at tilsidesætte egne behov samt at kunne hjælpe sine kammerater.

Når vi arbejder med et læreplanstema vil der altid være en naturlig tilstedeværelse af de øvrige læreplanstemaer. Fx igennem dialog, kropslig udfoldelse og socialt samvær.

Jeg kan lære at:

- Vente på tur
- Være selvhjulp
- Sætte ord på følelser og oplevelser
- Udtrykke min mening
- Koncentrere mig om en aktivitet/gøre det færdigt jeg er i gang med

- Øve mig på det, der endnu driller
- Gøre mere af det jeg er god til
- Lære nye ting

Jeg kan øve mig med:

- Mine venner i vuggestuen/ børnehaven
- De andre børn i huset
- de voksne
- mig selv

Jeg kan øve mig ved:

- At lege
- At tage aktivt del i hverdagen i Stengården
- At deltage i samling, aktiviteter og ture
- At være med i aktiviteter på tværs af huset

Jeg kan sammen med mine forældre:

- Få små valg i hverdagen, f.eks. vælge tøj, være med til at bestemme madpakken
- Små praktiske opgaver hjemme, så barnet bidrager til fællesskabet
- Øve mig i at vente på tur/behovsudsættelse
- Tale og lytte

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Vi har lige sunget vores farvel-sang til samling, og børnene rejser sig for at lægge deres pude på plads. De første løber ud imod toilettet, da de kender rutinen fra samling til toiletbesøg. De største tager selv bukserne ned, tager bleen af og putter den over i skraldespanden. I mens er en af de yngre børn også derude, og han forsøger ihærdigt at få bukserne ned. Med lidt hjælp fra den voksne lykkes det, og han skynder sig at tage bleen af og løber hen til skraldespanden, hvor en af de store drenge står med foden på pedalen og holder skraldespanden åben for den mindre dreng.

Der har bla. været fokus på:

- Læring
- Dannelse og børneperspektiv
- Pædagogisk læringsmiljø
- Social udvikling
- Børnefællesskaber
- Kropslig udvikling
- Selvhjulpethed

Praksisfortælling fra børnehaven:

Jeg sidder på toilettet med 4 børn, der skal have skiftet ble samt øve sig på at sidde på toilettet. "Rosa" har udfordringer med bleen. Den driller hende, og hun kan ikke få den af. Jeg guider "Rosa" i, hvordan hun kan få bleen åbnet. Det lykkedes til sidst med lidt hjælp fra et lidt ældre barn. "Rosa" står pavestolt over, at hun endelig fik bleen af, og kunne sidde på toilettet.

Der har bla. været fokus på:

- Pædagogisk læringsmiljø
- Børnefællesskaber
- Læring
- Social udvikling
- Dannelse
- Selvhjulpethed
- Ihærdighed

Social udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

- Beskriv hvordan temaet social udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet social udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for social udvikling.

I Børnehuset arbejder vi med temaet på følgende måde:

I Stengården arbejder vi relationsorienteret. Det gør vi ved at bruge metoden ICDP, hvor vi som pædagogisk personale er ansvarlige for relationen mellem barn og voksen. Vi arbejder med den følelsesmæssige dialog, hvor vi hjælper barnet med at sætte ord på egne og andres følelser samt hensigter. Det hjælper barnet med at udvikle empati samt at kunne indgå i betydningsfulde relationer både med et enkelt barn samt de større fællesskaber. I Stengården arbejder vi med, at børnene hører til i et fællesskab. Som voksne er vi tæt på i de lege, hvor børnene har brug for guidning til at sige til og fra overfor kammerater. Vi forsøger som voksne at være med til at gribe de ideer, børnene kommer med, så de er medbestemmende i deres leg.

Når vi arbejder med et læreplanstema vil der altid være en naturlig tilstedeværelse af de øvrige læreplanstemaer. Fx igennem dialog, kropslig udfoldelse og aktivitetens karakter.

Jeg kan lære at:

- Deltage i fællesskaber
- Lege med andre børn
- Være med til at bestemme hvad vi skal lave
- Sige til og fra
- Hjælpe andre
- Udsætte egne behov

Jeg kan øve mig med:

- Mine venner i vuggestue/børnehave

- Fri for mobberi
- De andre børn i huset
- Alle de voksne.
- Mig selv

Jeg kan øve mig ved:

- Indgå i sociale relationer
- Indgå i de daglige aktiviteter i børnehushets hverdag
- Deltage i de voksenstyrede aktiviteter

Jeg kan sammen med mine forældre:

- Have legeaftaler
- Tale om hvordan man indgår i sociale samspil
- Tage på en legeplads og lege
- Deltage i Børnehushets sociale arrangementer
- Gå til fritidsaktiviteter

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Hver dag skiftes vi til at dele madkasser ud. Den voksne giver ham den første madkasse og fortæller ham hvilket barn, han skal give madkassen til. Drengen bliver stående og kigger på den voksne. Den voksne guider ham hen til barnet og afleverer madkassen. Drengen får herefter en ny madkasse, men stopper op hver gang, han skal finde ejermanden. Vi beslutter at sætte lidt fokus på drengens kendskab til de andre børn og bl.a. er det ham, som de næste dage skal dele madkasser ud. En torsdag er det igen drengens tur til at dele ud, og han lytter til den voksne, som siger et navn og stolt løber han hen til ejermanden – dette gør han ved alle 10 børn.

Der har bla. været fokus på:

- Pædagogisk læringsmiljø
- Relationsdannelse og børnefællesskab
- Læring
- Dannelse og børneperspektiv
- Børn i udsatte positioner
- Sammenhænge
- Alsidig personlig udvikling

Praksisfortælling fra børnehaven:

Jeg er på legepladsen med børnehaven, hvor der er startet nogle små nye børn. Jeg sidder på en bæk med 4 børn, og vi snakker om forskellige biler. Lige pludselig sætter en af drengene sig ned under et bord, hvor der er en jernstang på tværs og siger: "Se jeg kører brandbil".

Herefter inviterer han de andre med i brandbilen - de siger til mig, at jeg skal passe på, for de kører stærkt og jeg er midt på deres vej.

Næste dag, leger de samme leg igen, uden at jeg har været involveret. Jeg har hjulpet med at skabe rammerne for, at nye relationer blandt børnene er opstået.

Der har bla. været fokus på:

- Pædagogisk læringsmiljø
- Relationsdannelse og børnefællesskaber
- Leg
- Læring
- Børn i udsatte positioner

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kommunikation og sprog.

I Børnehuset arbejder vi med temaet på følgende måde:

I Stengården har vi et vedvarende fokus på det pædagogiske personale som rollemodeller. Vi skal skabe et læringsmiljø, hvor børn har de bedst mulige forudsætninger for at tilegne sig nye ord, begreber og kommunikationsstrategier.

Det gør vi ved, at vi hele dagen har fokus på at benævne det der sker, det vi gør, det vi ser og det der skal ske.

Når vi arbejder med et læreplanstema vil der altid være en naturlig tilstedeværelse af de øvrige læreplanstemaer. Fx igennem aktivitetens karakter, kropslig udfoldelse og socialt samvær.

Jeg kan lære at:

- Bruge mine ord.
- Lytte.
- Sange, Rim/remser og Historier
- Genfortælle små historier

- Se om mine kammerater er glade, sure, kede af det

Jeg kan øve mig med:

- Mine venner i børnehave og vuggestue.
- De voksne omkring mig.
- Mig selv

Jeg kan øve mig ved:

- At være med til samling.
- Være med til Bamsemøde.
- Læse historie
- At snakke med mine kammerater.
- Jeg kan sammen med mine forældre:
- Kigge i bøger.
- Øve mig i at sige forskellige ord og kende tal.
- Gentage ord og sætninger

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Jeg sidder på sandkassekanten og bager sandkager med to børn. Et tredje barn kommer til og fortæller, at hun har fundet en edderkop. Vi går sammen hen til legehuset og kigger på edderkoppen oppe i loftet. En lille pige laver fagterne til "Lille Peter edderkop" – jeg siger: "Skal vi synge Lille Peter edderkop?". Pigen nikker begejstret og vi synger alle sammen. Sangen tiltrak resten af børnegruppen og bagefter gik alle børnene hen for at røre ved edderkoppen.

Der har bla. været fokus på:

- Læring
- Børnefællesskab
- Sammenhænge
- Pædagogisk læringsmiljø
- Børneperspektiv
- Kommunikation og sprog

Praksisfortælling fra børnehaven

Jeg holder samling med børnene. Vi trækker hver dag et billede i en dåse, der viser hvilket barn, der skal fortælle om dagen. I dag er det "Rosa", der skal fortælle sine kammerater om dagen.

I Stengården lægger vi vægt på at holde samling hver dag. Vi har som voksne valgt, at vi trækker et billede af det barn, der skal fortælle om dagen - dette for at undgå unødige konflikter, da alle gerne vil fortælle og for, at vi får skabt en synlig og genkendelig struktur.

I samlingen øver vi i, at man skal kunne fortælle om dagen og lytte til sine kammerater. Vi synger, bruger rim/remser og ugens vers.

Der har bla. været fokus på:

- Børnefællesskaber
- Kommunikation og sprog
- Dannelse og børneperspektiv
- Social udvikling
- Personlig udvikling
- Pædagogisk læringsmiljø

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for krop, sanser og bevægelse.

I Børnehuset arbejder vi med temaet på følgende måde:

I Stengården lægger vi vægt på at tilbyde børnene et rigt læringsmiljø, der tilgodeser såvel de grovmotoriske som de finmotoriske kompetencer. Vi er ude på vores legeplads hver dag, hvor de voksne understøtter børnenes muligheder for fysisk udfoldelse. Derudover har vi aktiviteter, hvor fokus er på finmotorikken. Vi er også meget bevidste om at skabe ro omkring børnene. Derfor tilbyder vi også børnene stillestunder dagligt samt i perioder små hold, der laver børneyoga.

Når vi arbejder med et læreplanstema vil der altid være en naturlig tilstedeværelse af de øvrige læreplanstemaer. Fx igennem dialog, udeliv og socialt samvær.

Jeg kan lære at:

- Bruge min krop
- Bruge mine sanser
- Løbe Hoppe Hinke Kravle Gå
- Jeg kan øve mig med:
- Med mine venner
- Med de voksne omkring mig
- Mig selv

Jeg kan øve mig ved:

- At være på legepladsen - klatre, løbe, rutsje, gyng
- Være med til rytmik/hallen
- Være i puderum
- Lege Kims-lege
- At spille instrumenter
- Lave teater
- Mindfulness
- At smage på og spise forskellig mad
- At høre forskellige fagtesange

Jeg kan sammen med mine forældre:

- Gå ture, løbe eller cykle
- Tage hen på spændende legepladser
- Bevæge mig, hvis vi er på en udflugt
- Smage på og spise forskellig slags mad
- Høre/lege forskellige fagtesange

Praksisfortælling fra vuggestuen

På legepladsen har vi en lille skråning med 2 muligheder for at kravle op og ned. Tre af de store vuggebørn er kravlet op og leger, at de gemmer sig og siger "bøh" til mig, står nede for enden. Et af de mindre børn vil også gerne være med og forsøger at kravle op, men går i stå halvvejs oppe. Hun udtrykker frustration og et af de større børn kigger på hende, kalder og kravler så ned og forsøger at skubbe bagpå. Den voksne hjælper også og alle kommer op til stor jubel.

Der har bla. været fokus på:

- Leg
- Læring
- Børnefællesskab
- Pædagogisk læringsmiljø
- Kommunikation
- Dannelse og børneperspektiv
- Barnesyn, anerkendelse og inklusion

Praksisfortælling fra børnehaven:

I hallen har jeg leget hoved, skulder, knæ og tå. Inden vi synger og danser, spørger jeg børnene hvor de forskellige kropsdele sidder, for at børnene får en bedre kropsforståelse. Et par dage senere, ser jeg, at 2 af drengene leger legen på legepladsen.

Når vi arbejder med krop og bevægelse, øger vi børnenes kropsbevidsthed og udvikling. Børnene lærer, at det er forskelligt hvad vi kan og ikke kan.

Der har bla. været fokus på:

- Børnefællesskaber
- Dannelse
- Kommunikation
- Læring
- Leg
- Pædagogisk læringsmiljø

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

- Beskriv hvordan temaet natur, udeliv og science omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet natur, udeliv og science ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for natur, udeliv og science.

I Børnehuset arbejder vi med temaet på følgende måde:

Vi sørger for at skabe et læringsmiljø, hvor børnene kan gå på opdagelse og være nysgerrige. Det gør vi igennem forskellige planlagte samt spontane situationer, hvor vi som personale er opmærksomme på vores eget bidrag ind i situationen.

I Stengården forsøger vi at gøre børnene nysgerrige på naturen ved at tale meget om, hvordan vi passer på dyr, beplantning og hinanden. I vores samlinger har vi fokus på de forskellige årstider, og hvordan vejret føles.

Når vi arbejder med et læreplanstema vil der altid være en naturlig tilstedeværelse af de øvrige læreplanstemaer. Fx igennem dialog, kropslig udfoldelse og socialt samvær.

Jeg kan lære at:

- Se, føle og opleve de forskellige årstider

- Opleve og tale om de forskellige naturfænomener, såsom, sne, hagl, sol, kulde og varme.
- At passe på naturen og dyrene i den
- At være nysgerrig på naturen omkring os - dyr og planter
- Få en begyndende matematisk forståelse
- Være nysgerrig og eksperimenterende

Jeg kan øve mig sammen med:

- Alle de voksne i Børnehuset
- Mine venner i vuggestuen/børnehaven
- De øvrige børn i huset
- Mig selv
- Mine forældre

Jeg kan øve mig ved at:

- Rydde op efter mig selv i naturen
- Lege og eksperimentere på legepladsen og på ture ud af huset
- Tale om vejret, mærke efter og skabe egne erfaringer
- Synge og læse bøger om naturen
- Tælle og tale om former, mængder osv.
- Måle og veje ting, vi støder på i naturen
- Jeg kan sammen med mine forældre:
- Fjerne ting fra naturen, som ikke hører til der
- Besøge naturlegeplads
- Gå i skoven - undersøge skovbund, samle ting
- Bade i blade
- Lege med vand og mudder
- Hoppe i vandpytter

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Vi skal på tur med en mindre gruppe børn. Vi har ikke fastsat hvor turen går hen, men i stedet er vores fokus, at følge børnenes spor. Vi når ikke ret langt ned af stien, før en af pigerne, finder en snegl og stopper op. Kort efter finder en af de andre piger en fuglefjer. Det lader til, at de andre børn også finder det interessant at gå på opdagelse i naturbunden, for turen ender med at vi samler diverse ting sammen og snakker om dem. En pige var også meget opmærksom på, at vinden blæste bladene rundt og træerne svajede. Vi snakker om, at vinden blæser og synger sangen "Uh, hvor det blæser", som får alle børnene til at samles og lave fagterne til sangen.

Der har bla. været fokus på:

- Børnefællesskab
- Sammenhænge
- Læring
- Dannelse og børneperspektiv
- Pædagogisk læringsmiljø

Praksisfortælling fra børnehaven:

Jeg er på legepladsen med en gruppe børn. Vi skal kigge efter dyr, under nogle træstammer der ligger udenfor.

Vi finder mange dyr - og vi taler om, at det er fordi, det har regnet lidt, og derfor kommer dyrene frem.

Jeg sørger for, at børnene har spande og forstørrelsesglas, så deres udforskning og begejstring for dyrene, kan næres. Desuden sørger jeg for at finde oplysninger om de dyr, som de finder.

Der har bla. været fokus på:

- Pædagogisk læringsmiljø
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber
- Kommunikation
- Krop og sanser

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kultur, æstetik og fællesskab.

I Børnehuset arbejder vi med temaet på følgende måde:

Vi har i Stengården mange tilbagevendende traditioner, som vi hvert år afvikler sammen med børn og forældre.

Vi har endvidere en multikulturel børnegruppe, som dagligt beriger Stengården med forskellige kulturer. Det gør, at vi i Stengården lægger stor vægt på at arbejde med fællesskaber på tværs af kulturer og traditioner.

Når vi arbejder med et læreplanstema vil der altid være en naturlig tilstedeværelse af de øvrige læreplanstemaer. Fx igennem dialog, kropslig udfoldelse og socialt samvær.

Jeg kan lære at:

- Være en del af det store fællesskab i Børnehuset
- Være en del af et mindre fællesskab i aldersgrupper
- Kende de faste traditioner som Påske, Fastelavn, Sct. Hans, Jul, Halloween o.lign

Jeg kan øve mig med:

- Mine venner i vuggestue/børnehave
- Med de voksne omkring mig

Jeg kan øve mig ved:

- At være med i vores gruppeaktiviteter
- At være med til at pynte i Børnehuset op til traditioner
- At være med til samling
- At være med til Bamsemøde
- At være med til aldersopdelte aktiviteter i område Stenløse: teater, indianerdag og børnenes dag

Jeg kan sammen med mine forældre:

- Se tegnefilm eller børnefilm
- Tage en ting med fra de steder jeg har været
- Tage i skoven, på stranden, i Egedal Centeret
- Gå til fernisering i Børnehuset

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Jeg fortæller børnene, at det er tid til samling – de ældste løber selv hen og henter en pude til at sidde på. Med lidt hjælp får alle sat sig i en rundkreds og vi finder dagens kuffert frem. Det er ved at være fastelavn og kufferten er fuld af udklædning. En lille dreng som ellers ofte har svært ved at blive i samlingen, vælger første ting fra kufferten – et par briller – han får brillerne på og står i midten af rundkredsen, imens vi andre synger "Kan du gætte hvem jeg er?". Da det bliver næste barns tur, bliver drengen begejstret stående – flere og flere børn kommer til og til sidst er alle klædt ud og vi synger verset igen og igen.

Der har bla. været fokus på:

- Læring
- Børnefællesskab
- Pædagogisk læringsmiljø
- Børn i udsatte positioner

Praksisfortælling fra børnehaven:

Jeg har lige afsluttet det årlige Lucia-optog, som altid er med ældstegruppen. Dagen efter kommer det første barn fra den kommende ældstegruppe og spørger: "tror du det er mig, der skal gå forrest næste år?"

I Stengården har vi en tradition om, at det er vores ældste gruppe, der går Lucia, og at det er det barn, der passer kronen, som skal gå forrest. Det er en tradition, at vi vælger Luciabruden på denne måde, hvilket giver børnene tryghed og forudsigelighed ift., hvem der bliver Luciabrud året efter.

Der har bla. været fokus på:

- Læring
- Børnefællesskab
- Pædagogisk læringsmiljø
- Børn i udsatte positioner
- Kultur
- Sprog
- Dannelse

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet (udarbejdes områdevis)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

I Stengården bruger vi aktivt lokalsamfundet.

Vi har et godt samarbejde med biblioteket, hvor vi låner bøger til vores aktuelle temaer. Herudover tilbyder bibliotekerne, at de bringer bøger ud til os. Det giver os mulighed for at tilbyde børnene nye og relevante bøger, som kan understøtte vores sprogarbejde med børnegruppen.

Herudover bruger vi aktivt nærmiljøet til at gå på ture.

Vi inddrager lokalsamfundet i forbindelse med vores pædagogiske aktiviteter. Det kan fx være brandstationen, slagteren eller bondegården.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (udarbejdes af den enkelte daginstitution)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø integreres i det pædagogiske læringsmiljø?

Brug gerne praksisfortællinger.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv.

Når det pædagogiske personale planlægger en aktivitet, er det med udgangspunkt i gruppens kompetencer. Dvs. at der altid er overvejelser omkring aktivitetens karakter, gennemførelse samt børnenes mulighed for deltagelse. Vi er bevidste om det bidrag, vi som pædagogisk personale bringer med ind i læringsrummet.

Vi sørger for at møde velforberejdede ind, så der opstår de bedst mulige rammer om aktiviteten. Børnene skal møde voksne, der har tid og overskud til at understøtte den intenderede læring, hvilket giver børnene mulighed for at få en succesoplevelse og dermed læring ud af aktiviteten.

Vi udstiller det færdige produkt, så barnet kan genbesøge aktiviteten sammen med sine forældre. Ved at vi udstiller børnenes "produkt" får børnene en oplevelse af, at deres bidrag til børnehuset er vigtigt og værdsat.

Vi gennemfører børnemiljøvurderinger, hvor vi tager afsæt i børnenes oplevelse af deres dagligdag i børnehuset.

Det kan fx være med afsæt i deres oplevelse af de voksnes tilgængelighed, graden af konflikter med børn og voksne samt muligheden for at få hjælp.

Derudover kan det være en undersøgelse af børnenes yndlingssteder i børnehuset.

Ved at gennemføre børnemiljøvurderinger får vi et indblik i børnenes oplevelser af livet i vores børnehus.

Fri for mobberi: Vi anvender materialet "Fri for mobberi", når vi arbejder med børnenes formelle fællesskaber. Fællesskaber er en forudsætning for, at mennesker kan trives, udvikle sig og lære.

Der er ingen tvivl om, at mobning er børns problem, men de voksnes ansvar. Når det er sagt, ved vi også, at det virker, når børn selv handler, fx når de bliver vidner til uretfærdigheder.

Derfor fylder dialogen med børn om deres handlemuligheder meget i Fri for Mobberi. For forebyggelsen af mobning er ikke noget, vi gør for børnene, men med børnene. Og fællesskab er ikke noget, vi kan give til andre. Børnene skal skabe det selv – inden for de rammer, de voksne sætter op.

Vi er derfor i Stengården meget bevidste om hvilke fællesskaber, børnene indgår i. Når vi oplever, at børnene har brug for hjælp til at indgå i et værdigt og givende fællesskab, går vi i dialog med dem ud fra ICDPs samspilstemaer, den følelsesmæssige og guidende dialog.

Vi holder samlinger med børnehavebørnene, hvor materialet fra Fri for mobberi indgår. Her er målet, at børnene kan sætte ord på egne følelser, udvikle og udvise empati overfor andre samt at vi kan se at børnene i leg bidrager til de positive relationer og fællesskaber.

Værktøjskasse

Du kan læse mere om **den styrkede pædagogiske læreplans** rammer og indhold her:

https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation_web_1.pdf

Du kan læse mere om **evaluerende pædagogisk praksis** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/evaluerende-paedagogisk-praksis>

Du kan læse mere om **redskab til selvevaluering** her:

<https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/Redskab%20til%20selvaluering.pdf>

Du kan læse mere om **redskab til forankringsproces** her:

<https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/Redskab%20til%20forankringsproces.pdf>

Du kan læse mere om **forældresamarbejde** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/foraeldresamarbejde>

Du kan læse mere om **samspil og relationer i det pædagogiske læringsmiljø** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/samspil-og-relationer-i-det-paedagogiske-laeringsmiljo>